

LINDA KJÆR MINKE

Fængslets indre liv

Jurist- og Økonomforbundets Forlag

Fængslets indre liv

Denne å[* er omfattet af lov om ophavsret.

Uanset evt. aftale med Copy-Dan er det ikke tilladt at kopiere eller indscanne siden til undervisningsbrug eller erhvervsmæssig brug.

Bogen er udgivet af Djøf Forlag (www.djoef-forlag.dk)

Linda Kjær Minke

Fængslets indre liv

Jurist- og Økonomforbundets Forlag
2012

Denne å[* er omfattet af lov om ophavsret.

Uanset evt. aftale med Copy-Dan er det ikke tilladt at kopiere eller indscanne siden til undervisningsbrug eller erhvervsmæssig brug.

Bogen er udgivet af Djøf Forlag (www.djoef-forlag.dk)

Linda Kjær Minke
Fængslets indre liv

1. udgave, 1. oplag

© 2012 by Jurist- og Økonomforbundets Forlag

Alle rettigheder forbeholdes.
Mekanisk, elektronisk, fotografisk eller anden gengivelse af
eller kopiering fra denne bog eller dele heraf
er ifølge gældende dansk lov om ophavsret ikke tilladt
uden forlagets skriftlige samtykke eller aftale med Copy-Dan.

Omslag: Bo Helsted
Tryk: Ecograf, Højbjerg

Printed in Denmark 2012
ISBN 978-87-574-2478-2

Udgivet med støtte fra Jurist- og Økonomforbundets Forlags legat
til støtte af videnskabelige afhandlinger

Jurist- og Økonomforbundets Forlag
Gothersgade 137
1123 København K

Telefon: 39 13 55 00
Telefax: 39 13 55 55
e-mail: forlag@djoef.dk
www.djoef-forlag.dk

Denne å[* er omfattet af lov om ophavsret.

Uanset evt. aftale med Copy-Dan er det ikke tilladt at kopiere eller indscanne siden til undervisningsbrug eller erhvervsmæssig brug.

Bogen er udgivet af Djøf Forlag (www.djoef-forlag.dk)

Indholdsfortegnelse

Forord	11
Kapitel 1. Prisonisering og andre aspekter af fængselsliv	13
1.1. Det lukkede fængsel	15
1.1.1. Delkultur, subkultur, modkultur og fængselskultur	16
1.2. De anvendte metoder	17
1.2.1. Operationalisering af begrebet prisonisering	18
1.2.2. Fremstillingsform og læsevejledning	19
Kapitel 2. Litteraturgennemgang af undersøgelser om prisonisering	21
2.1. Clemmers teoridannelse om prisonisering	21
2.1.1. Senere undersøgelser af prisonisering	25
2.1.2. Nordiske undersøgelser af prisonisering og fængselsliv	29
2.2. Kausalitet og verificering	35
2.3. Verificering af prisonisering	36
2.4. Opsamlende	40
Kapitel 3. Teoretisk analytisk ramme	41
3.1. En durkheimsk forståelse af fængselsamfundet	41
3.1.1. Syndebuk og anomi	43
3.2. Goffmans perspektiv på institutionsliv	45
3.2.1. Rolleberøvelse eller rollepåtvungelse	47
3.3. Bourdieu og fængslet som et felt	48
Kapitel 4. Det straffuldbyrdende system – frihedsberøvelsens kontekst	51
4.1. Regler og generelle principper inden for Kriminalforsorgen	51
4.2. Institutionstyper og kapacitet	54
4.3. Placering af indsatte	55
4.3.1. Placering af »negativt stærke indsatte«	56

Indholdsfortegnelse

4.4. Fængselssystemets magtbeføjelser	58
4.5. Opsamlende	59
Kapitel 5. Undersøgellesdesign	61
5.1. Det kvalitative design	61
5.1.1. Udvalgelse af case(s)	62
5.1.2. Forskningsmæssige betingelser	63
5.1.3. Gate-keepers blandt de indsatte	66
5.1.4. Adgangskontrol	67
5.2. Deltagerobservation som metode	67
5.2.1. Noteskrivning	69
5.2.2. Roller og positionering	71
5.2.3. Etiske udfordringer under feltarbejdet	73
5.2.4. Kvindelig forsker i en mandsdomineret verden	75
5.2.5. At blive testet	77
5.2.6. Fra novice til kender – udviklingen af den sjette sans	79
5.2.7. En tanketorsk	81
5.2.8. Hvornår er feltet udforsket?	83
5.3. Det kvalitative forskningsinterview	84
5.3.1. Tematisering af interview og udvælgelse af interviewpersoner	85
5.3.2. Interviewsituationen	86
5.3.3. Behandling og fremstilling af interviewtekst	88
5.4. Det kvantitative design	88
5.4.1. Spørgeskemakonstruktion og pilottest	88
5.4.2. Operationalisering af prisonisering	90
5.4.3. Oversættelse og design	92
5.4.4. Undersøgelsespopulation og distribution	93
5.4.5. Svarprocent	96
5.4.6. Skævheder i bortfaldet og repræsentativitet	100
5.4.7. Analysepopulation i den kvantitative undersøgelse	102
5.4.8. Rekodninger og fordelinger af centrale variable	103
5.4.9. Analysestrategi af det kvantitative materiale	106
5.5. Opsamlende	106
Kapitel 6. En beskrivelse af Statsfængslet i Vridsløselille	109
6.1. Et kort historisk rids	109
6.1.1. Pædagog- eller tøsedrengefængsel?	110
6.2. Fængslets organisering	110
6.2.1. Turen ind i fængslet	111

6.3.	De forskellige afdelinger og afsnit i fængslet	113
6.3.1.	Fællesskabsafsnittene	115
6.3.2.	Isolationsafsnittene A1 og B2	116
6.3.3.	Negativt stærke afsnittet B1	117
6.3.4.	Behandlingsafsnittene, D1 (Halvøen) og J (Kongens Ø) ...	117
6.3.5.	Besøgsafsnittet	118
6.3.6.	Skolen og beskæftigelsen	119
6.3.7.	Fritidstilbud	120
6.3.8.	Købmandshandel og kioskvarer	121
6.4.	De indsatte i Statsfængslet i Vridsløselille	122
6.4.1.	Sociodemografiske karakteristika	122
6.4.2.	»Direktoratsfanger« og »fængselsfanger«	122
6.4.3.	Straffens længde	123
6.4.4.	Kriminalitet	124
6.5.	Opsamlende	125
Kapitel 7.	Modtagelses- og introduktionsfasen	127
7.1.	Forestillinger om fængselsamfundet	127
7.1.1.	Novice i det lukkede fængsel	128
7.1.2.	De netværksorienterede	130
7.1.3.	Fængselsvante	130
7.1.4.	Forhåndsviden blandt de indsatte generelt	133
7.2.	Modtagelse og introduktion	133
7.2.1.	Den formelle indrullering	133
7.2.2.	Talsmandsvisitationen – den uformelle introduktion	136
7.2.3.	De uønskede indsatte	139
7.2.4.	Andre uformelle regler	141
7.3.	»Os og dem«	142
7.3.1.	»Fangeland« og »betjentland«	142
7.3.2.	Overvågning, kontrol og visitation	144
7.3.3.	Negativt styrende fængselsbetjente	147
7.3.4.	Stor forskel mellem de forskellige fængsler	148
7.4.	Kooperation mellem indsatte og fængselsbetjente	150
7.4.1.	Samarbejde omkring ro og orden i fængselsamfundet	150
7.4.2.	Udveksling af information	151
7.4.3.	Handelspartnere	152
7.4.4.	Amourøse alliancer	153
7.4.5.	Kooperativ virksomhed og effekten på fængslets kultur ...	153

Indholdsfortegnelse

7.5.	Den generelle manifestation af »os-dem«	154
7.5.1.	»Os-dem« som udtryk for asymmetri og manglende kontakt	156
7.5.2.	»Os-dem« som udtryk for pluralistisk ignorance?	158
7.6.	Opsamlende	159
Kapitel 8. Gruppedannelser og venskaber		161
8.1.	Gruppeorienterede indsatte	161
8.1.1.	Venskaber	163
8.2.	Gårdtursarealet som sted for performance	164
8.2.1.	Betydningen af fremtrædelse på gårdtursarealet	166
8.3.	Madgrupperne	168
8.3.1.	Kollektivt eller individuelt orienteret (mad)kultur	169
8.3.2.	Madgruppekultur som signal af magt og dominans	171
8.4.	Konflikter i fængselssamfundet	173
8.4.1.	Ofre sig for medindsatte	173
8.4.2.	At vælge side	175
8.4.3.	Trusler og vold	175
8.4.4.	Forseelsens karakter og efterfølgende sanktion	179
8.4.5.	At blive stemt ud	181
8.4.6.	Oplevelse af sikkerhed	182
8.5.	Opsamlende	183
Kapitel 9. Roller, status og hierarki mellem de indsatte		185
9.1.	Roller blandt de indsatte	185
9.1.1.	Roller med baggrund i alder og erfaring	185
9.1.2.	Rollen som familieorienteret	187
9.1.3.	Rollen som konfliktløser	188
9.1.4.	Andre essentielle roller blandt de indsatte	189
9.2.	Markører som tegn på position	190
9.2.1.	Afsnitsplacering	191
9.2.2.	Straffens længde og kriminalitet	195
9.2.3.	Etnisk baggrund	198
9.2.4.	Alderen som positioneringsmarkør i fængselssamfundet ..	200
9.2.5.	Boglig viden og intellektuelle ressourcer	201
9.2.6.	Økonomisk formåen	202
9.2.6.	Kroppen som tegn på magt og dominans	204
9.2.7.	At have et godt navn	206
9.2.8.	Asocialitet eller personlige ressourcer	207

9.3.	Positioner og repræsentativitet	209
9.3.1.	De forskellige positioner i fængselsamfundet	210
9.3.2.	Positionering og indbyrdes relationer	215
9.3.3.	Social mobilitet mellem de forskellige positioner	216
9.3.4.	Et styret fællesskab	219
9.4.	Opsamlende	220
 Kapitel 10. Selvbillede og selvopfattelse		221
10.1.	Udvikling af kriminelles selvopfattelse over tid	221
10.2.	Metaforer fra dyrenes verden	223
10.3.	Opsamlende	226
 Kapitel 11. Frihedsberøvelsens øvrige belastninger		227
11.1.	Frihedsberøvelsen	227
11.1.1.	Den idømte straf	228
11.1.2.	At tage sin straf som en mand	230
11.2.	Soning og religiøs praksis	233
11.2.1.	Soning under frihedsberøvelsen	233
11.2.2.	Religiøse ceremonier i fængselsamfundet	234
11.2.3.	Overvejelser om indsattes religiøse orientering	235
11.3.	Sociale konsekvenser af frihedsberøvelsen	237
11.3.1.	Brud og skilsmisser	237
11.3.2.	Børn af indsatte	239
11.3.3.	Tab af kontakten med børnene	240
11.3.4.	Besøg og fortsat kontakt med familien	243
11.3.5.	Alternative kontaktmuligheder	244
11.4.	Sanktioner og overførsler	246
11.4.1.	Udelukkelse fra fællesskabet	247
11.4.2.	Overførsler under varetægtsperioden	248
11.4.3.	Overførsler internt og eksternt under afsoningen	249
11.4.4.	Praktisk håndtering af en overførsel	251
11.4.5.	Rockerlovens bestemmelser og konsekvensen heraf	252
11.4.6.	Konsekvenser af overførslerne	253
11.4.7.	Subjektiv vurdering af fængslet	254
11.5.	Udvikling af prisonisering	256
11.5.1.	Wheelers påvisning af u-kurven	257
11.5.2.	Påvisning af u-kurven i 2008	258
11.5.3.	En entydig negativ udvikling	260
11.6.	Opsamlende	262

Indholdsfortegnelse

Kapitel 12. Logistisk regressionsanalyse af prisonisering	265
12.1.1. Den mættede model – en integreret model	265
12.1.2. Modelsøgningen og den endelige model	267
12.1.3. Bliver de indsatte mere kriminelt belastede?	271
Kapitel 13. Exit fra fængselssamfundet – løsladelsesritualer	273
13.1. Løsladelsesritualer	273
13.1.1. Oddset for at vende tilbage	275
13.2. Generelle overvejelser omkring løsladelsen	276
13.3. Opsamlende	277
Sammenfatning og afsluttende kommentarer	279
Epilog	289
Litteraturliste	291
Bilag 1. Interviewguide	301
Bilag 2. Interviewliste med profiler	305
Stikordsregister	311